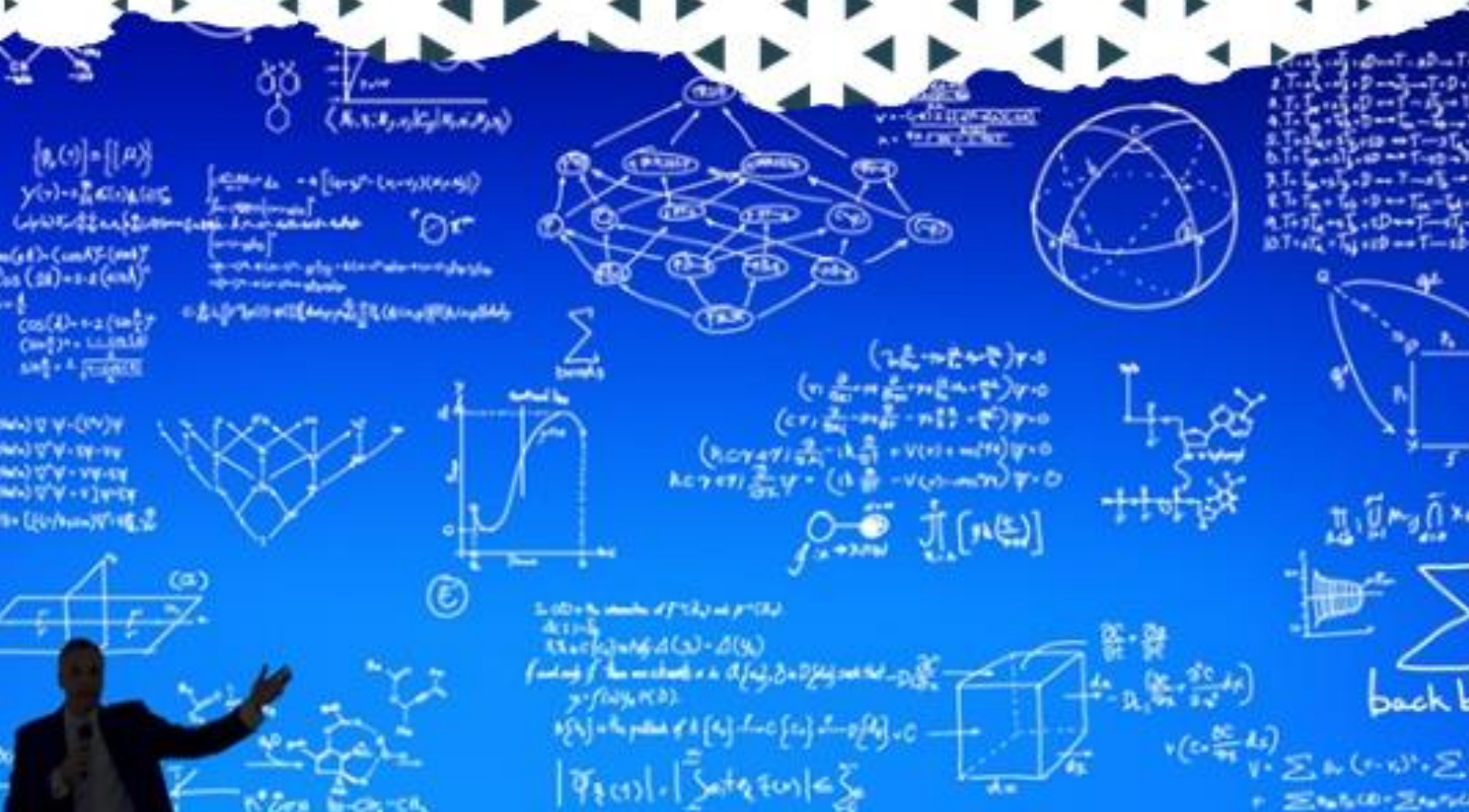

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

ZAMONAVIY ILM-FAN VA TA'LIM: MUAMMO VA YECHIMLAR ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

Google Scholar zenodo OpenAIRE

+998335668868

<https://innoworld.net>

2026

**«INNOVATIVE WORLD» ILMIY TADQIQOTLARNI QO'LLAB-
QUVVATLASH MARKAZI**

**«ZAMONAVIY ILM-FAN VA TADQIQOTLAR: MUAMMO VA
YECHIMLAR» NOMLI 2026-YIL № 3-SONLI ILMIY, MASOFAVIY,
ONLAYN KONFERENSIYASI**

**ILMIY-ONLAYN KONFERENSIYA TO'PLAMI
СБОРНИК НАУЧНЫХ-ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЙ
SCIENTIFIC-ONLINE CONFERENCE COLLECTION**

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

YOSHLAR INTELLEKTUAL MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI

Sherzod Fazliddinovich Polvonov

Farg'ona viloyati hokimining yoshlar siyosati, ijtimoiy rivojlantirish va ma'naviy-
ma'rifiy ishlar bo'yicha o'rinbosari

Farg'ona davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada yoshlar intellektual madaniyatini shakllantirishning dolzarb muammolari, uning ijtimoiy-psixologik va pedagogik jihatlarini tahlil qilinadi. Shuningdek, intellektual madaniyatning tarkibiy qismlari, shakllanish omillari va uni rivojlantirishning samarali yo'llari yoritilgan. Tadqiqot natijasida yoshlar intellektual madaniyatini oshirishda ta'lim tizimi, oila va axborot muhitining o'rni muhim ekani asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: intellektual madaniyat, yoshlar, tafakkur, ta'lim, axborot madaniyati, tanqidiy fikrlash, ijtimoiy muhit.

Аннотация. В данной статье анализируются актуальные проблемы формирования интеллектуальной культуры молодежи, а также ее социально-психологические и педагогические аспекты. Кроме того, раскрываются структурные компоненты интеллектуальной культуры, факторы ее формирования и эффективные пути ее развития. В результате исследования обосновано, что важную роль в повышении интеллектуальной культуры молодежи играют система образования, семья и информационная среда.

Ключевые слова: интеллектуальная культура, молодежь, мышление, образование, информационная культура, критическое мышление, социальная среда

Abstract. This article analyzes the actual problems of forming the intellectual culture of youth, as well as its socio-psychological and pedagogical aspects. It also highlights the structural components of intellectual culture, the factors of its formation, and effective ways of its development. The study substantiates that the education system, family, and information environment play a significant role in enhancing the intellectual culture of young people.

Keywords: intellectual culture, youth, thinking, education, information culture, critical thinking, social environment

Zamonaviy globallashuv va axborotlashuv jarayonlari jamiyat oldiga yangi talablarni qo'yimoqda. Ayniqsa, yosh avlodning intellektual salohiyatini rivojlantirish, ularning mustaqil fikrlashini shakllantirish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir. Shu nuqtai nazardan, yoshlar intellektual madaniyatini shakllantirish nafaqat ta'lim tizimining, balki butun jamiyatning ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi.

Intellektual madaniyat shaxsning bilim darajasi, tafakkur kengligi, axborotni qabul qilish va qayta ishlash qobiliyati, shuningdek, tanqidiy va ijodiy fikrlash darajasi bilan belgilanadi. Bu esa yoshlarning ijtimoiy hayotdagi faol ishtirokini ta'minlaydi.

Intellektual madaniyat bu shaxsning bilish faoliyati, tafakkur madaniyati, nutq madaniyati va axborot bilan ishlash ko'nikmalarining yig'indisidir. U

insonning dunyoqarashi, bilimga bo'lgan munosabati va fikrlash darajasi bilan uzviy bog'liqdir. Psixologiya fanida intellektual rivojlanish masalalari Lev Vigotskiy va Jan Piage kabi olimlar tomonidan chuqur o'rganilgan bo'lib, ular tafakkur va bilish jarayonlarining ijtimoiy va bosqichma-bosqich rivojlanishini asoslab berganlar.

Ko'p hollarda ta'lim jarayonida nazariy bilimlarga ortiqcha urg'u berilib, amaliy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalari yetarlicha rivojlantirilmaydi. Bu esa yoshlarning mustaqil fikrlash qobiliyatini cheklaydi.

Bugungi kunda internet va ijtimoiy tarmoqlar yoshlar hayotida muhim o'rin tutmoqda. Ammo ortiqcha va nazoratsiz axborot oqimi ularning fikrlash tizimiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Yuzaki bilimlar chuqur tafakkur o'rnini egallab borayotgani kuzatilmoqda.

Yoshlar orasida kitob o'qishga qiziqishning kamayishi intellektual rivojlanish darajasiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Kitob mutolaasi tafakkurni rivojlantiruvchi asosiy omillardan biri hisoblanadi.

Ko'plab yoshlar tayyor axborotni qabul qilishga odatlanib qolgan. Bu esa tahliliy va tanqidiy fikrlashning rivojlanishiga to'sqinlik qiladi.

Yoshlar intellektual madaniyatini rivojlantirish yo'llari quyidagilar:

1. Ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish
Interaktiv metodlar, muammoli ta'lim, loyiha asosida o'qitish kabi yondashuvlar yoshlarning fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.
2. Tanqidiy fikrlashni shakllantirish
Yoshlarni mustaqil tahlil qilish, savol berish va xulosa chiqarishga o'rgatish zarur. Bu intellektual madaniyatning asosiy komponentlaridan biridir.
3. Kitobxonlikni rivojlantirish
Kitob mutolaasini targ'ib qilish orqali yoshlarning tafakkur doirasi kengayadi va ularning nutq madaniyati rivojlanadi.
4. Axborot madaniyatini shakllantirish
Yoshlarni axborotni saralash, tahlil qilish va undan to'g'ri foydalanishga o'rgatish muhimdir.
5. Oila va jamiyat hamkorligini kuchaytirish
Ota-onalar va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlik yoshlar intellektual rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, yoshlar intellektual madaniyatini shakllantirish murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, u ta'lim tizimi, oila va ijtimoiy muhit bilan chambarchas bog'liqdir. Zamonaviy jamiyatda raqobatbardosh, mustaqil fikrlovchi va yuqori intellektual salohiyatga ega yoshlarni tarbiyalash uchun kompleks yondashuv zarur. Yoshlar intellektual madaniyatini rivojlantirish orqali jamiyatning barqaror taraqqiyoti va innovatsion rivojlanishi ta'minlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mingnorov, A. Madaniyatshunoslik: o'quv qo'llanma / A. Mingnorov. – Toshkent : Istiqol nuri, 2015. – 264 b.
2. O'zME. Birinchi jild. Toshkent, 2000-yil.

